

RAJNER MARIJA RILKE

IZABRANE PESME

*Izbor, prevod s nemačkog i pogovor:
Branimir Živojinović*

KONTRAST
Beograd, 2023.

RANE PESME¹

(*DIE FRILHEN GEDICHTE*, 1909)

¹ Ove pesme su prvo izašle objedinjene pod nazivom *Meni u slavu* [*Mir zur Feier*] 1899. godine.

OVO JE CEŽNJA: sred talasa biti
i nemati u vremenu svoj stan.
I to su želje: pritajene niti
koje za večnost vezuju naš dan.

I to je život. Dok ne dođe jedan
čas drevni, najsamotniji od svih,
drukčiji od svih ostalih, i čedan
presretne večnost uz osmejak tih.

* * *

REČI ŠTO DAVNO neugledne stoje,
posivele od dana, volim ja.
S pirova svojih poklanjam im boje,
pa tiha radost na licu im sja.

One sad biće prikriveno svoje
obnavljaju u jasan, vidan sklad;
kroz pesmu idu kao da se boje,
jer prvi put su u pesmama sad.

* * *

MENI JE DOM međ danom i međ snom.
Tamo gde deci umor sklapa oči,
gde starci podnoć pričaju, dok toči
ognjište rumen sjaj kroz njihov dom.
Meni je dom međ danom i međ snom.
Tamo gde zvono mir večernji para,
i devojke na pervazu bunara
drhte od zvuka koji mre nad tlom.

I jedna lipa općini me svom
lepotom svojom. Leta što se kriju

u njoj, sad svakom granom joj se vijū
i opet bde međ danom i međ snom.

* * *

DA MI JE DA SAM pritajen i tih:
da svaka misō mog se čela kloni,
da samo čežnju podari moj stih,
klijanje tiho iz pogleda svih
i strepnju što se iz ćutanja roni.

Da zatvorim se i zanemim sada:
jer tako čine oni što do sklada
i savršenstva dođoše: tek kada
gomila bučna na kolena pada
i svija glavu tonući u muk,
oni iz grudi srce puno jada
dižu da njime blagoslove puk.

* * *

TI ĆUTI, SLUŠAJ, muklo se čudi,
živote dubok, i cepti;
da saznaš sve što ti vetar nudi
još pre no breza zatrepti.

Pa čuješ li kako ćutanje diše
i svakim dahom ti zbori,
daj mu se neka te voli i njiše,
i čula pred njim pokori.

Da život ti uspe, dušo, ti potom
beskrajna budi, beskrajna,
stvari što snuju ti svojom toplotom
obujmi ko odora sjajna.

* * *

NALAZIM SEBE u čase ove.
Livade tamne s vetrom plove,
bele breze tonu u snove
koje večernji nosi muk.

Rastući njime, ja bih hteo
da se razgranam, rascvetam ceo,
ne bih li se sa svima spleo
u jedinstven i skladan zvuk.

* * *

OVO JE PRVE ćutnje lelujanje:
poklanjamo se vetru, i u granje
pretvaramo se uz ćudno drhtanje,
dok maj nam šumi mutni smisô svoj.
Na staze senka siva sada stiže,
osluškujemo – kiša je sve bliže:
k milosti njenoj ceo svet se diže
i raste, premro, u sretanje njoj.

* * *

SAMI SMO USRED straha i more,
sva smo potpora jedno drugom,
svaka se reć poput gore
diže na našem putu dugom.
Naša je volja vetar puk
koji nas goni i okreće,
jer mi smo samo ćežnje zvuk
što treperi kroz cveće.

* * *

KO ĆE MI REĆI: u tkanju ćijem
moj život sebi koren tka?
Da li se još u buri vijem,

il' kao val se vodom lijem,
il' kao bleđa breza bdijem
i od proleća zebem ja?

ČASLOVAC²

(DAS STUNDEN-BUCH, 1905)

² Zbirka je napisana između 1899. i 1903. u tri dela: 1. *Knjiga monaškog života* [*Das Buch vom monchischen Leben*, 1899]; 2. *Knjiga hodočašća* [*Das Buch von der Pilgerschaft*, 1901]; 3. *Knjiga o siromaštvu i smrti* [*Das Buch von der Armut und vom Tode*, 1903], a prvi put ju je pesnik objavio u Lajpcigu u aprilu 1905.

TREPERI prenulog časa luk
uz jasan metalan zvuk:
drhte mi Čula. Osećam: znan
i shvatljiv je plastični dan.

Pre pogleda moga bio je svet
kô još nerazvijen cvet.
Daje se mome oku na dar
sad svaka željena stvar.

Sve je golemo, sve volim, sve ja
slikam na zlatu što sja,
i dižem visoko i šaljem taj zrak
u nečije duše mrak...

MOJ ŽIVOT sve višim spiralama leće
što sav nadrastaju svet.
Do krajnje se možda dovinuti neće,
al' pokušat biće let.

Eonima oko pradrevne kule,
Boga, krug pišem svoj;
i šta sam: soko il' huka oluje,
ili pregolem poj?

JA VOLIM svoga bića polutminu
kad svakim čulom tonem u dubinu;
u njoj se, kao iz pisama starih,
moj život jednom već proživljen žari,
u preboljenu odmaknut daljinu.

Iz nje se toči u mene saznanje
da imam dosta prostora pred sobom
za drugoga života večno tkanje.